

Minister
Zdrowia

ZPM.056.72.2023.MTZ

Warszawa, 03 lipca 2023

Pan

Andrzej Płonka

Przewodniczący XXIX Zgromadzenia Ogólnego

Związku Powiatów Polskich

Szanowny Panie Przewodniczący,

W nawiązaniu do przekazanych Stanowisk XXIX Zgromadzenia Ogólnego Związku Powiatów Polskich z dnia 31 maja 2023 r. uprzejmie przedstawiam poniższe informacje. Odnosząc się do stanowiska w sprawie stwierdzenia zgonu oraz projektowanych w tym zakresie regulacji wskazać należy, że projekty ustaw: o cmentarzach i chowaniu zmarłych (numer w wykazie prac legislacyjnych Rządu-UD278) oraz ustawy -Przepisy wprowadzające ustawę o cmentarzach i chowaniu zmarłych (numer w wykazie prac legislacyjnych Rządu- UD277) są procedowane przez Pełnomocnika do spraw reformy regulacji administracyjnych związanych z ruchem naturalnym ludności i ochrony miejsc pamięci, powołanego przez Prezesa Rady Ministrów.

Analizując działania na rzecz wsparcia dzieci i młodzieży w zakresie zdrowia psychicznego, to na wstępie należy zaznaczyć, że zapewnienie opieki i wsparcia dzieciom i młodzieży w ramach działalności szkół i poradni psychologiczno-pedagogicznych, a także kwestie związane z zatrudnieniem specjalistów na ich terenie, należą do właściwości Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Niemniej jednak Ministerstwo Zdrowia podejmuje szereg działań mających na celu zapewnienie dzieciom i młodzieży specjalistycznej, dopasowanej do potrzeb opieki psychologicznej oraz psychiatrycznej. Wraz z kompleksową reformą systemu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, której podstawowym założeniem jest deinstytucjonalizacja opieki psychiatrycznej - czyli poprawa dostępu do pomocy poza szpitalnej, jak najbliżej środowiska pacjenta, stało się możliwe wcześniejsze „otaczanie

opieką” młodych ludzi oraz ich rodzin. W wyniku działań resortu zdrowia od 2019 r. ponad dwukrotnie wzrosła liczba miejsc udzielających świadczeń dzieciom i młodzieży w zakresie zdrowia psychicznego.

Aktualnie do dyspozycji dzieci i młodzieży jest m.in. 398 zespołów lub ośrodków środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej, nazywanych I stopniem referencyjnym. Młodzi pacjenci mogą skorzystać z oferty tych placówek tj.: pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej oraz terapii środowiskowej, bezpłatnie i bez skierowania. Ministerstwo Zdrowia planowało utworzyć 400 ww. podmiotów do końca 2030 r. W związku z powyższym dzięki intensywnym staraniom Ministerstwa Zdrowia oraz Narodowego Funduszu Zdrowia udało się niemalże w całości wypełnić planowane założenia 7 lat przed czasem.

W ramach nowego modelu realizacji świadczeń powstało już także 133 Centrów Zdrowia Psychicznego - II poziomu referencyjnego, w których dzieci i młodzież mogą skorzystać z wizyty u lekarza psychiatry, a pacjenci wymagający intensywniejszych oddziaływań w 54 z tych placówek, ze szeregu świadczeń udzielanych w trybie oddziału dziennego.

Natomiast w ramach III, najwyższego poziom referencyjności świadczenia stacjonarne, całodobowe, są realizowane przez 32 ośrodki wysokospecjalistycznej całodobowej opieki psychiatrycznej.

Należy podkreślić, że jednocześnie zdecydowanie wzrosła wycena świadczeń. Od 2019 r. nakłady na psychiatrię dzieci i młodzieży wrosły o ponad 400 %.

Zgodnie z planami w 2023 r. Narodowy Fundusz Zdrowia przeznaczy na realizację świadczeń z tego zakresu 1 052 919 752 zł.

Ministerstwo Zdrowia podejmuje także działania mające na celu zapewnienie wysoko wykwalifikowanych kadr z zakresu opieki psychiatrycznej nad dziećmi i młodzieżą. Do 2027 r. zaplanowało wykształcenie co najmniej 1 200 nowych specjalistów, którzy uzyskają kwalifikacje w zakresie psychologii klinicznej lub psychoterapii dzieci i młodzieży lub terapii środowiskowej dzieci i młodzieży. Szkolenia realizowane są w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) – Działanie 5.4 Zwiększanie kompetencji zawodowych i kwalifikacji kadr medycznych w zakresie zdrowia psychicznego. Natomiast w celu zapewnienia na rynku pracy optymalnej liczby lekarzy specjalistów podejmowane są działania w zakresie wyodrębnienia dziedzin najważniejszych z punktu widzenia epidemiologicznego kraju (dziedziny priorytetowe, w tym dziedziny psychiatria i psychiatria dzieci i młodzieży) i ustanowienie dla nich specjalnych zasad. Główną zachętą do podejmowania kształcenia w dziedzinach priorytetowych jest wyższe wynagrodzenie przysługujące lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne w tych dziedzinach w trybie rezydenckim (finansowanym przez Ministra Zdrowia). Zaliczenie dziedziny do dziedzin priorytetowych skutkuje corocznie (od lipca) przyznaniem wyższego

wynagrodzenia zasadniczego lekarzom odbywającym specjalizację w trybie rezydentury, a także przyznawaniem większej liczby miejsc szkoleniowych w stosunku do pozostałych dziedzin (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 lipca 2022 r. w sprawie wysokości zasadniczego wynagrodzenia miesięcznego lekarzy i lekarzy dentystów odbywających specjalizację w ramach rezydentury dostępne pod linkiem:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20220001579/O/D20221579.pdf>).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami wynagrodzenie zasadnicze brutto lekarza odbywającego specjalizację z grupy specjalizacji priorytetowych wynosi od 1 lipca 2022 r.:

- w pierwszych dwóch latach zatrudnienia w trybie rezydentury 7 076 zł (wzrosło 3 474 zł w stosunku do lipca 2016 r. (stan na lipiec 2016 r.: 3 602 zł),
- a po dwóch latach zatrudnienia w trybie rezydentury 7 211 zł (wzrosło 3 321 zł w stosunku do lipca 2016 r. (stan na lipiec 2016 r.: 3 890 zł).

W celu zachęcenia młodych lekarzy do pracy w podmiotach leczniczych finansowanych ze środków publicznych, po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego, wprowadzono rozwiązanie, dzięki któremu lekarze odbywający szkolenie specjalizacyjne w ramach rezydentury mogą otrzymać wynagrodzenie zasadnicze wyższe o 600 zł miesięcznie (w dziedzinie niepriorytetowej) lub wyższe o 700 zł miesięcznie (w dziedzinie priorytetowej). Aby otrzymać to wynagrodzenie lekarz musi zobowiązać się do przepracowania w podmiocie leczniczym, finansowanym ze środków publicznych, łącznie 2 lat w ciągu kolejnych pięciu lat następujących po zakończeniu szkolenia specjalizacyjnego. Należy również wskazać, że począwszy od 2016 r. Minister Zdrowia znacznie zwiększył limity przyjęć na kierunek lekarski.

Mając na uwadze projekty i programy na rzecz zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży zauważa się, że kolejnym działaniem realizowanym przez Ministerstwo Zdrowia jest Projekt PO WER „Wsparcie procesu wdrażania reformy wprowadzającej nowy model systemu ochrony zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży” finansowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt ma na celu wzmocnienie procesu wdrażania reformy wprowadzającej nowy model systemu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Wsparcie dedykowane jest zarówno ośrodkom poszczególnych poziomów referencyjnych jak i podmiotom planującym przekształcenie się w placówkę nowego modelu.

W ramach prowadzonych działań zostały opracowane standardy organizacyjne oraz diagnostyczno-terapeutyczne dla poszczególnych poziomów referencyjnych. Są to dokumenty, które w części organizacyjnej w sposób szczegółowy opisują nie tylko „ścieżkę pacjenta”, ale także algorytmy postępowania, zasady funkcjonowania, zadania i zakres obowiązków personelu. Natomiast w części merytorycznej wskazują standardy opieki oraz

rekomendacje dotyczące przeprowadzenia diagnostyki psychologicznej, tworzenia konceptualizacji i planowania interwencji w zależności od rozpoznania.

Kolejną część projektu stanowią szkolenia dla kadr poszczególnych poziomów referencyjnych dotyczące wdrażania standardów zarówno organizacyjnych jak i diagnostyczno-terapeutycznych. Dla personelu I poziomów przewidziane zostały także dodatkowe działania: wizyty studyjne na stacjonarnych oddziałach psychiatrycznych oraz konsultacje z lekarzami specjalistami z dziedziny psychiatrii dziecięcej.

Oprócz powyższego w projekcie przewidziane zostały działania wspierające takie jak: działania konsultacyjno-informacyjne dotyczące nowego modelu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży skierowane do świadczeniobiorców i świadczeniodawców, szkolenia dotyczące zarządzania zmianą, monitoring i ocena procesu wdrażania zmian w systemie opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży czy internetowa kampania informacyjna.

Ponadto Ministerstwo Zdrowia realizuje pilotażowy program oddziaływań terapeutycznych dla dzieci uzależnionych od nowych technologii cyfrowych. W 12 specjalistycznych ośrodkach młodzi ludzie i ich rodziny mogą otrzymać bezpłatnie profesjonalną pomoc psychologiczną. Wg stanu na dzień 1 grudnia 2022 r. br. program objął łącznie ok. 3000 osób.

Celem programu pilotażowego jest praktyczne sprawdzenie efektywności różnych programów oddziaływań terapeutycznych przedstawionych przez realizatorów programu pilotażowego. Wyniki programu pilotażowego zostaną wykorzystane do poprawy jakości i efektywności oddziaływań terapeutycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.

Ze świadczeń podmiotów realizujących program pilotażowy mogą skorzystać dzieci przed rozpoczęciem realizacji obowiązku szkolnego, dzieci i młodzież objęci obowiązkiem szkolnym i obowiązkiem nauki oraz kształtujący się w szkołach ponadpodstawowych do ich ukończenia, należący do dwóch grup: osoby z rozpoznaniem F63.8 Inne zaburzenia nawyków i popędów, zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD – 10. W przypadku dzieci i młodzieży problemowo korzystających z nowych technologii cyfrowych nie wymagających konsultacji psychiatrycznej oraz ich rodzin realizator programu pilotażowego udziela terapii w oparciu o kod ICD-10 Z03 lub Z03 z rozszerzeniami.

Realizowany jest także Program pilotażowy oddziaływań terapeutycznych skierowanych do osób z doświadczeniem traumy, z którego mogą skorzystać również dzieci i młodzież.

Realizacja programu pilotażowego polega na zastosowaniu kompleksowego i dostosowanego do potrzeb osób z doświadczeniem traumy programu oddziaływań terapeutycznych.

Ministerstwo Zdrowia we współpracy z partnerami z Norwegii, realizuje również projekt pn. „Zdrowy styl życia dzieci i młodzieży”, dofinansowany z Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021 w ramach programu pn. „Zdrowie”. Projekt składa się z trzech kluczowych modułów: 1 – odżywianie i sport; 2 – używanie substancji nikotynowych i 3 - zdrowie psychiczne.

Celem projektu jest szerzenie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży objętej wsparciem w projekcie. Oczekuje się, że realizacja projektu przyczyni się do zrównoważonego wzrostu świadomości na temat zdrowego stylu życia, zmiany nawyków oraz wspierania dzieci i młodzieży z problemami psychicznymi w Polsce.

Materiały dostępne są pod linkiem: https://zdrowie.gov.pl/fn/aktualnosc-3982-nowe_opracowania_i_materiały_educacyjne.html

Ww. materiały będą wykorzystywane podczas realizacji programu szkoleniowego w zakresie udzielania pomocy dzieciom z problemami dotyczącymi zdrowia psychicznego, którego wdrażanie odbędzie się w kolejnych etapach realizacji projektu.

Aktualnie trwają prace nad zaprojektowaniem i wykonaniem strony internetowej poświęconej ochronie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz udostępnieniem platformy e-learningowej na potrzeby szkoleń i warsztatów dla rodziców i personelu szkół. Będą to cenne narzędzia w zakresie pozyskiwania profesjonalnej wiedzy nt. dostrzegania objawów i rodzajów zaburzeń zdrowia psychicznego, sposobów radzenia sobie z nimi i szukania profesjonalnej pomocy.

Warto wspomnieć, że wśród opracowanych już materiałów (na razie jeszcze w formie zbiorczego opracowania), które znajdują się na stronie internetowej, dostępne są m.in. następujące treści:

- Gdzie szukać wsparcia – wykaz placówek;
- Przyczyny powstawania zaburzeń psychicznych wśród dzieci i młodzieży;
- Objawy zaburzeń psychicznych wśród dzieci i młodzieży;
- Jak postępować z dzieckiem, co do którego zachodzi podejrzenie kryzysu psychicznego?;
- Kto zajmuje się leczeniem zaburzeń psychicznych. Trzy poziomowy system opieki dla dzieci i młodzieży;
- Integracja i niewykluczanie dzieci i młodzieży z kryzysem zdrowia psychicznego;
- Jak przeciwdziałać przyczynom powstawania zaburzeń psychicznych u dzieci i młodzieży oraz - stygmatyzacji dzieci i młodzieży z problemami psychicznymi;
- Przydatna literatura i materiały;
- Opis funkcjonowania dziecka z ADHD, depresją, zaburzeniami lękowymi;
- Podejmowanie działań wobec dziecka z ADHD, depresją, zaburzeniami lękowymi;
- Test dla bliskich (depresja);

- Wywiad z nastolatkiem, u którego zachodzi ryzyko popełnienia samobójstwa. Na kolejnym etapie projektu zostaną opracowane programy szkoleń i warsztatów (również w wersji e-learningowej) oraz materiały dydaktyczne i zostaną przeprowadzone szkolenia, oddzielnie dla personelu szkół i oddzielnie dla rodziców, opiekunów, członków rodzin, dotyczące problemów zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.

Realizacja modułu nr 3 – zdrowie psychiczne, w ramach projektu „Zdrowy styl życia dzieci i młodzieży” trwa i ma być realizowana do kwietnia 2024 r.

Ministerstwo Zdrowia pracuje także nad poprawą infrastruktury istniejących stacjonarnych oddziałów psychiatrii dzieci i młodzieży, poprzez stworzenie i realizację „Programu wsparcia oddziałów psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży na lata 2022-2023”, w ramach którego zostało zaplanowane dofinansowanie w kwocie 80 mln zł.

Kolejną bardzo ważną inicjatywą na rzecz dzieci i młodzieży jest powołanie w dniu 19 kwietnia 2023 r., Zarządzeniem Przewodniczącego Rady Monitorowania Portfela Projektów Strategicznych, Grupy roboczej do spraw koordynacji pomocy psychologicznej dla dzieci. W skład tej Grupy wchodzi przedstawiciele: Rady Ministrów, Ministerstwa Edukacji i Nauki, Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej oraz Pełnomocnik Rządu do spraw Polityki Demograficznej.

Do zadań ww. Grupy należy w szczególności:

- 1) przeprowadzenie analiz dotyczących uwarunkowań efektywnej koordynacji pomocy psychologicznej dla dzieci oraz profilaktyki przeciwdziałającej negatywnym zjawiskom dot. zdrowia psychicznego;
- 2) przygotowanie projektów przepisów wdrażających rozwiązania dotyczące koordynacji pomocy psychologicznej dla dzieci;
- 3) tworzenie harmonogramu etapów wprowadzenia przygotowanych przepisów;
- 4) przygotowanie do włączenia do monitorowania przez Radę monitorowania portfela projektów strategicznych projektu dotyczącego koordynacji pomocy psychologicznej dla dzieci;
- 5) monitorowanie realizacji projektu dotyczącego koordynacji pomocy psychologicznej dla dzieci.

Ministerstwo Zdrowia prowadzi także współpracę z Rzecznikiem Praw Dziecka w ramach Dziecięcego Telefonu Zaufania - infolinii 800 12 12 12 oferującej wsparcie dzieciom i młodzieży. Numer działa przez całą dobę, a połączenie z nim jest bezpłatne. Młodzi ludzie, którzy od zwykłej rozmowy telefonicznej wolą komunikator, mogą skorzystać z czatu dostępnego na stronie internetowej Rzecznika Praw Dziecka <https://czat.brpd.gov.pl/>.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Waldemar Kraska
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/